

Chambre des Représentants		Kamer der Volksvertegenwoordigers	
		N° 35	
Session de 1934-1935			Zittingsjaar 1934-1935
	SEANCE du 18 décembre 1934	VERGAOERING van 18 December 1934	

PROJET DE LOI
sur l'adoption.

EXPOSE DES MOTIFS

MADAME, MESSIEURS,

L'adoption ne fut admise dans le code civil qu'après de longs débats. Tant au conseil d'Etat que dans le tribunal, elle avait rencontré des adversaires. L'entente ne put s'établir que sur un mode d'adoption très restreint, de nature, croyait-on, à en corriger les abus possibles sans en compromettre les avantages. Les faits répondirent mal à ce calcul. Considérée par le législateur comme reposant sur un intérêt social, l'institution fut soumise à tant de freins et d'entraves qu'elle ne put donner ses fruits.

Les législations étrangères l'organisèrent dans un tout autre esprit. Elles se sont montrées très libérales, notamment en permettant l'adoption des mineurs, seule efficace et capable de créer une vraie filiation morale.

Que certaines législations, peu nombreuses d'ailleurs, en rejettent le principe, c'est justifiable. On peut craindre, en effet, que l'adoption change de milieu social l'adopté ou qu'elle soit consentie pour des raisons inavouables. On peut dire encore qu'elle n'est pas nécessaire à celui que meut l'affection ou la bienfaisance; qu'elle n'est même pas désirable, puisqu'elle doit avoir pour conséquence d'imposer à celui qui a donné librement son affection et ses soins, des obligations que l'adoptant regrettera peut-être un jour d'avoir contractées. Mais lorsque la législation adopte le principe, on comprend malaisément les demi-mesures, en réalité contraires à l'essence de l'adoption.

C'est ce qui a déterminé le législateur français à remanier le titre du code civil sur la matière.

Un mouvement en faveur d'une législation plus généreuse s'était produit en France.

La Société d'études législatives de Paris ayant été saisie

WETSONTWERP
op de aanneming van een kind.

MEMORIE VAN TOELICHTING

MEVROUW, MIJNE HEEREN,

De aanneming werd slechts na lange besprekingen in het Burgerlijk Wetboek opgenomen. Zoowel in den Raad van State, als in het « Tribunaat » had zij tegenstand ontmoet. Eensgezindheid kon slechts worden bereikt over een zeer beperkte wijze van aanneming die, meende men, van dien aard was dat de mogelijke misbruiken zouden vermeden worden, zonder daardoor de voordeelen er van in gevaar te brengen. Die berekening werd door de feiten beschaamd. Door den wetgever werd de instelling beschouwd als steunende op een sociaal belang, maar zij werd zoozeer aan alle zijden ingetoomd en aan banden gelegd, dat zij de verwachte uitslagen niet opleveren kon.

In het buitenland werd de aanneming door de wetten naar een heel andere opvatting geregeld. Bedoelde wetten gaven blijk van een milden geest door, onder meer, de aanneming van minderjarigen toe te laten, dewelke alleen doeltreffend en bekwaam is om een ware, moreele afstamming te scheppen.

Dat sommige buitenlandsche wetten, trouwens weinig talrijk, het beginsel van de aanneming verwerpen, is te rechtvaardigen. Er kan inderdaad gevreesd worden dat de aanneming het aangenomen kind in een andere sociale omgeving overbrengen zou, of dat zij toegestaan zou worden om redenen die strijdig zijn met de eer. Er kan nog gezegd worden dat zij niet noodig is voor iemand die zich laat leiden door genegenheid of liefdadigheid; dat zij zelfs niet wenschelijk is dewijl zij voor gevolg moet hebben aan hem, die vrijelijk zijn genegenheid en zijn zorgen geschonken heeft, verplichtingen op te leggen die hij misschien eens zal betreuren te hebben aangegaan. Maar zoodra dat de wetgeving het beginsel aanneemt, zijn halve maatregelen bezwaarlijk te begrijpen, daar zij in werkelijkheid strijdig zijn met het wezen zelf van de aanneming.

Dat heeft den Franschen wetgever er toe gebracht den titel van het burgerlijk wetboek, die hierover handelt, om te werken. Een strooming ten gunste van een edelmoediger wetgeving was in Frankrijk ontstaan.

Het vraagstuk werd nl. aanhangig gemaakt bij de « So-

du problème, les civilistes éminents qui la composent ont montré que le titre du code Napoléon « De l'adoption et de la tutelle officieuse » était demeuré stérile parce qu'il impose des multiples conditions de fond, ne répondant à aucune réalité, complique les formes et entraîne des frais élevés. De leurs travaux est sortie la loi du 19 février 1923.

A la suite des législations étrangères qui ont institué l'adoption, cette loi apporta au code les changements que réclamait « la notion vraie de l'adoption » : elle autorisa l'adoption des mineurs quel que soit leur âge, abaissa l'âge requis pour adopter, supprima l'obligation de secours et de soins antérieurs, prévint la révocation de l'adoption. Elle organisa, en conséquence, les effets de l'adoption et établit une procédure, propre à la réforme qu'elle consacrait. Il existe en Belgique une tendance marquée à entrer dans cette voie et à substituer à un régime sans vie et, comme on l'a dit, « paralysé par les textes », un système exempt de la sévérité qui détourne aujourd'hui de l'adoption les plus désireux d'en user.

Peut-on mieux démontrer l'inefficacité de la loi en vigueur qu'en signalant que, de 1901 à 1930, le nombre total des adoptions fut seulement de 1000, soit par année, de 13 à 29 avant la guerre, et de 31 à 83 après la guerre.

Le Gouvernement estime que le courant d'opinion qui s'accuse doit être suivi et qu'il est souhaitable que notre législation soit mise en harmonie avec le sentiment public.

En conséquence, il a l'honneur de vous soumettre un projet de loi sur l'adoption.

Dans les développements qui suivent se trouvent justifiés :

- 1° les conditions de fond qu'établit le projet;
- 2° les effets qu'il fait dériver de l'adoption;
- 3° la procédure de l'adoption;
- 4° la révocation de l'adoption;
- 5° les dispositions pénales;
- 6° la mesure transitoire.

I. — Conditions de fond.

Article 343. — L'article 343 dispose que l'adoption ne peut avoir lieu que s'il y a de justes motifs et si elle présente des avantages pour l'adopté. Il établit une double condition d'ordre général et donne au juge un pouvoir discrétionnaire que les articles 358 et 361 confirment. Les deux conditions sont indépendantes l'une de l'autre, car il peut y avoir de justes motifs pour adopter sans qu'il y ait

ciété d'études législatives de Paris » en de uitstekende civilisten, die tot die vereeniging behooren, hebben aange-toond dat de titel van het Wetboek Napoléon « Aanneming en dienstwillige voogdij » geen uitslagen opgeleverd had, omdat daardoor menigvuldige voorwaarden omtrent de feitelijke toedracht der zaken opgelegd werden welke aan geen enkele werkelijkheid beantwoorden, omdat daardoor de formaliteiten ingewikkeld werden gemaakt en bovendien hoge kosten werden medegebracht. Uit de werkzaamheden van die rechtsgeleerden ontstond de wet van 19 Februari 1923.

Na de buitenlandsche wetten die de aanneming hebben ingesteld, bracht laatstbedoelde wet aan het wetboek de veranderingen toe die door het ware begrip van de aanneming vereischt werden : Zij liet de aanneming van minderjarigen toe, welke ook hun leeftijd was, verlaagde den leeftijd, vereischt om iemand aan te nemen, hief de verplichting op vroeger onderstand verschaft en verzorging gegeven te hebben, voorzag de herroeping van de aanneming. Zij organiseerde derhalve de gevolgen van de aanneming en stelde een rechtspleging in die eigen is aan de door haar ingevoerde hervorming.

Er bestaat in België een duidelijke neiging om dien weg op te gaan en om in de plaats van een levenloos regiem, zooals gezegd werd « door de teksten met lamheid geslagen », een stelsel in te voeren, vrij van die gestrengheid, waardoor thans degenen die het vurigst wenschen van het recht van aanneming gebruik te maken, er van worden afgewend.

Is er een beter middel om de ondoeltreffendheid van de thans van kracht zijnde wetgeving aan te toonen, dan er op te wijzen dat, van 1901 tot 1930, het totaal aantal aannemingen slechts 1,000 bedroeg, zegge per jaar 13 tot 29 vóór den oorlog en 31 tot 83 na den oorlog.

De Regeering meent dat de gedachtenstrooming die te bespeuren is moet gevolgd worden en dat het wenschelijk is dat onze wetgeving in overeenstemming gebracht wordt met de openbare meening.

Dientegenvolge heeft zij de eer U een wetsontwerp op de aanneming voor te leggen.

In de toelichtingen die volgen worden gerechtvaardigd :

- 1° de voorwaarden omtrent de feitelijke toedracht der zaak die door het ontwerp ingevoerd worden;
- 2° de gevolgen die uit de aanneming voortspruiten;
- 3° de procedure van de aanneming;
- 4° de herroeping van de aanneming;
- 5° de strafbepalingen;
- 6° de overgangsmaatregel.

I. — Voorwaarden omtrent de feitelijke toedracht der zaak.

Artikel 343. — Artikel 343 bepaalt dat de aanneming niet kan gebeuren tenzij er gegronde redenen bestaan en zij voor het aangenomen kind voordéelen oplevert. Dit artikel stelt een dubbele voorwaarde van algemeenen aard en geeft aan den rechter een vrije macht welke door de artikelen 358 en 361 bevestigd wordt. De beide voorwaarden zijn onafhankelijk de eene van de andere, want er kunnen

avantage pour l'adopté, ou avantage pour l'adopté sans qu'il y ait de justes motifs pour l'adoption.

Articles 344 et 345. — Les articles 344 et 345 s'appliquent à l'adoptant.

L'adoptant doit être âgé de plus de 40 ans; l'âge a été abaissé de 10 ans, la loi actuelle exigeant plus de 50 ans. C'est l'âge que la plupart des législations ont choisi. Ce choix est fondé : c'est l'âge de la maturité, spécialement propre à la pleine compréhension d'un acte qui réclame la réflexion, la prudence et le souci des éventualités qui pourraient influencer sur l'affection et les soins consentis à l'adopté; c'est aussi l'âge qui permet d'assurer l'éducation au mieux de l'intérêt de l'adopté, s'il est mineur, et de préserver l'adopté des inconvénients qu'engendre l'éducation donnée par des personnes âgées, moins aptes à la fermeté si nécessaire pour garantir l'avenir de l'enfant. L'âge de 40 ans est surtout favorable à l'adoption des mineurs; c'est alors que naît le plus souvent le désir de s'assurer la société d'un enfant jeune pour le voir grandir auprès de soi.

L'article 344 exige, à juste titre, comme le code civil, que l'adoptant n'ait ni enfant, ni descendant légitime et qu'il soit plus âgé que l'adopté au moins de 15 ans : cette différence d'âge est indispensable pour motiver la protection légale dévolue à l'adoptant sur l'adopté.

L'article 345, comme le code civil, interdit l'adoption d'une personne par plusieurs, si ce n'est par deux époux. Mais il modifie la loi en ce qu'elle requiert toujours le consentement du conjoint.

Il semble que cette rigueur doive être atténuée et qu'il y ait lieu d'exclure le consentement du conjoint en cas d'absence et de séparation de corps, mais non, comme une opinion le demande, dans le cas où il est dans l'impossibilité de manifester son consentement; il serait, en effet, contraire à l'équité, qu'en cas de maladie mentale, le conjoint pouvant guérir, soit exposé à trouver, introduit dans sa famille, un enfant adoptif sans son consentement.

Le projet écarte la condition que l'adoptant ait donné à celui qu'il veut adopter des secours et des soins non interrompus pendant six ans durant sa minorité. Comme le projet préconise l'adoption du mineur, quel que soit son âge, cette condition n'a plus de raison d'être puisque l'adoption du mineur a justement pour dessein de lui donner des soins ininterrompus. A cette condition, le projet en substitue une autre générale et plus effective, en exigeant que l'adoption s'appuie sur de justes motifs et sur des avantages pour l'adopté.

billijke redenen bestaan om een kind aan te nemen, zonder dat er voor den aangenomene eenig voordeel aan verbonden is, ofwel kan er voor den aangenomene een voordeel bestaan, zonder dat er billijke redenen voor de aanneming voorhanden zijn.

Atikelen 344 en 345. — De artikelen 344 en 345 zijn op den aannemenden persoon van toepassing.

De aannemende persoon moet meer dan 40 jaar oud zijn. De leeftijd werd met 10 jaar verminderd, aangezien te thans geldende wet 50 jaar vereischt. Dat is de leeftijd die door de meeste wetgevingen gekozen werd. Die keuze is gegrond : het is de rijpe leeftijd, die bijzonder geschikt is tot het beseffen van een daad, die nadenken, voorzichtigheid en bezorgdheid vergt voor de gebeurlijkheden die invloed zouden kunnen hebben op de genegenheid en de aan het aangenomen kind toegezegde verzorging; het is ook de leeftijd waarop voor de opvoeding van het aangenomen kind, ten beste van zijne belangen, kan gezorgd worden, indien het minderjarig is, terwijl de keus van dien leeftijd ook de bezwaren weert, welke voortspruiten uit een opvoeding gegeven door bejaarde personen die minder bekwaam zouden zijn om op te treden met de beslistheid die zoo noodig is om de toekomst van het kind te verzekeren. De leeftijd van 40 jaar is vooral gunstig voor de aanneming van de minderjarigen : dan vooral zal meestal het verlangen ontstaan naar het gezelschap van een jong kind, om het naast zich te zien opgroeien.

Artikel 344 vergt, te recht, evenals het burgerlijk wetboek, dat de aannemende persoon kinderen noch wettige afstammelingen heeft en dat hij ten minste 15 jaar ouder is dan het aangenomen kind : dat verschil in leeftijd is onontbeerlijk om de wettelijke bescherming te motiveeren welke aan den aannemenden persoon over het aangenomen kind wordt toegekend.

Artikel 345 verbiedt evenals het burgerlijk wetboek, de aanneming van een persoon door verschillende personen, tenzij door twee echtgenooten. Maar bedoeld artikel wijzigd de wet daar waar zij steeds de toestemming van den anderen echtgenoot eischt.

Deze gestrengheid schijnt te moeten gelenigd worden en de toestemming van den anderen echtgenoot zou dienen uitgesloten te worden in geval van afwezigheid en van scheiding van tafel en bed, maar niet, zooals dat door sommigen gevraagd wordt, in het geval waarin de andere echtgenoot in de onmogelijkheid is van zijn toestemming te doen blijken; het ware, inderdaad, strijdig met de billijkheid dat een echtgenoot, in geval van geneesbare geestesziekte, blootgesteld zou zijn aan het gevaar in zijn gezin een aangenomen kind te vinden dat er, zonder zijn toestemming, zou binnengebracht zijn.

Het ontwerp laat de voorwaarde achterwege dat de aannemende persoon aan hem, dien hij zou willen aannemen, gedurende ten minste zes jaar tijdens zijn minderjarigheid, aanhoudend onderstand verschaft en verzorging zou geven hebben. Daar het ontwerp de aanneming van den minderjarige, welke ook zijn leeftijd zij, voorstaat, heeft die voorwaarde geen reden van bestaan meer, aangezien de aanneming van den minderjarige precies tot doel heeft aan het kind ononderbroken verzorging te bezorgen. In de plaats van die voorwaarde stelt het ontwerp er een andere,

Article 346. — L'article 346 concerne spécialement l'adopté; il autorise l'adoption du mineur et détermine le consentement requis. L'adoption du mineur, quel que soit son âge, c'est l'innovation essentielle du projet.

Qu'est l'adoption dans l'état actuel de notre législation ?

Théoriquement, elle est, suivant la juste définition de Planiol, un acte de consolation de la part de l'adoptant et un acte de bienfaisance au profit de l'adopté. Pratiquement, n'étant guère engageante, elle n'a rencontré aucune faveur : réservée au majeur, elle n'est pas l'institution de paternité et de filiation morale qu'elle devrait être; elle est contraire à un penchant naturel et fait obstacle au besoin d'épanchement.

Pour répondre à la réalité, l'adoption doit avoir principalement en vue le mineur : c'est le plus souvent l'enfant en bas âge que l'on désirerait adopter pour l'élever, lui donner l'instruction et s'assurer une affection reconnaissante au temps de la vieillesse. A quoi nos textes réfrécis aboutissent-ils ? On n'en use pas faute d'y trouver satisfaction et, si on y recourt, c'est souvent pour détourner l'adoption du but même qui l'a fait instituer; on en use en vue uniquement d'assurer à des parents le rang successoral de l'enfant légitime, né en mariage, soustraire les biens à des charges fiscales trop lourdes, et réduire ainsi les droits de succession. L'on peut dire que, sans l'attrait de l'adoption du mineur, l'institution doit rester théorique. On objecte que l'adoption des mineurs de tout âge est l'adoption imposée, que celle-ci est irrationnelle et peut être odieuse et que le consentement de l'adopté est indispensable. L'innovation du projet et de la loi française revêt, dit-on, une gravité particulière lorsqu'on voit qu'ils reconnaissent à l'adoptant le plein exercice des droits dérivant de la puissance paternelle; que, dès lors, entre l'adoptant et l'adopté doivent se nouer des liens d'affection, d'estime, de protection, d'assistance mutuelle qui ne peuvent résulter que du concours de leurs sentiments et de leurs volontés.

Cette objection a beaucoup de force : elle repose sur le principe de l'incapacité du mineur, qui est une nécessité sociale. Mais ce principe est susceptible d'exceptions en raison d'exigences sociales contraires : la femme ne peut-elle contracter mariage à 15 ans, l'homme à 18 ans, et ne peuvent-ils se faire donation à cet âge par contrat de mariage ? Le mineur de 16 ans ne peut-il disposer par testament de la moitié des biens dont la loi permet au majeur de disposer ?

L'âge de la majorité a été de la sorte abaissé pour obéir

die algemeen en meer doeltreffend is, waar het eischt dat de aanneming op billijke redenen en op voordeelen voor den aangenomene moet steunen.

Atikel 346. — Artikel 346 betreft inzonderheid het aangenomen kind; het laat de aanneming van den minderjarige toe en omschrijft de vereischte toestemming. De aanneming van den minderjarige, welke ook zijn leeftijd weze, is de essentieele door het ontwerp ingevoerde nieuwigheid.

Wat is de aanneming in den tegenwoordigen staat van onze wetgeving ?

Theoretisch is zij, volgens de juiste bepaling van Planiol, een daad van vertroosting vanwege den aannemenden persoon en een uiting van weldadigheid ten behoeve van het aangenomen kind. In de praktijk ondervond zij geen gunstig onthaal, daar zij ook geenszins aanlokkelijk was : aan den meerderjarige voorbehouden, zoo is zij niet die instelling van een vaderschap en van een moreele afstamming, die zij zou moeten zijn; zij gaat tegen een natuurlijke neiging in en staat de behoefte aan genegenheid in den weg.

Om aan de werkelijkheid te beantwoorden, moet de aanneming vooral den minderjarige in het oog hebben. Meestal is het, het heel jonge kind dat men zou wenschen aan te nemen om het op te voeden, het te onderrichten en voor een op erkentelijkheid gegronde genegenheid te zorgen voor zijn oude dagen. Welke is thans het resultaat van onze enge teksten ? Daar men er geen volkloening in vindt, maakt men er geen gebruik van en zoo men dit wel doet, is het dikwijls om de aanneming af te wenden van het doel zelf, waarvoor zij ingevoerd werd. Men maakt er gebruik van, alleen met de bedoeling aan bloedverwanten den rang van erfopvolging te geven die toekomt aan het wettig kind dat gedurende het huwelijk geboren is, de goederen te onttrekken aan al te zware fiscale lasten en aldus de erfenisrechten te verminderen. Er mag gezegd worden dat, buiten de aantrekkelijkheid van de aanneming van den minderjarige, de instelling theoretisch moet blijven. Er wordt tegengeworpen dat de aanneming van de minderjarigen van elken leeftijd, de verplichte aanneming is, dat deze strijdig is met de rede, en hatelijk kan zijn en dat de toestemming van het aangenomen kind onontbeerlijk is. De nieuwe regeling van het ontwerp en van de Fransche wet wordt, zegt men, bijzonder erg, daar zij aan den aannemenden persoon de volle uitoefening toekent van de ouderlijke macht; dat dan ook tusschen den aannemenden persoon en het aangenomen kind banden van genegenheid, achting, bescherming, onderling hulpbetoon moeten ontstaan, die slechts kunnen voortkomen uit den samenloop van hun gevoelens en hun beider wil.

Die tegenwerping is ernstig : zij steunt op het principie van de onbekwaamheid van den minderjarige, die een sociale noodzakelijkheid is. Maar op dat principie kunnen wegens strijdige sociale eischen, uitzonderingen gemaakt worden : kan de vrouw op 15 jarigen leeftijd geen huwelijk aangaan en de man op 18 jarigen leeftijd en mogen zij, op dien leeftijd bij huwelijkscontract, elkander geen schenking doen ? Mag de minderjarige, oud 16 jaren, niet bij testament beschikken over de helft van de goederen, waarover de wet aan den meerderjarige toelaat te beschikken ?

De leeftijd van de meerderjarigheid is aldus verlaagd

à une juste cause. Pourquoi, en vue d'une autre et juste cause, qui comporte la suppression de toute limitation d'âge, ne résoudrait-on pas y souscrire ? Ce ne pourrait être en prétendant que, dans les cas de mariage et de disposition, une apparence de consentement se manifeste; ce consentement, sans être en soi dépourvu de toute valeur, est en effet bien fragile et fait de la volonté d'autrui plus que de la volonté de celui dont il émane. L'objection garde-t-elle sa valeur si, comme le projet de loi le prévoit, l'homologation de l'adoption est soumise à un examen rigoureux, si le consentement supplétif est organisé avec sévérité, si la révocation de l'adoption peut être prononcée par le juge à la demande de l'adopté comme à celle de l'adoptant. Il faut choisir entre une législation, destinée à rester lettre morte et une législation réformée allant droit à son but. Ainsi qu'on l'a fait remarquer en France, si l'on s'oppose à l'adoption du mineur quel que soit son âge, tout projet de modification s'écroule et il serait sans utilité de poursuivre une réforme. Il est opportun de signaler ici que l'adoption des mineurs a trouvé la faveur de toutes les législations récentes. C'est même la seule qu'admette la loi anglaise de 1926 et cette manière de voir répond à l'idée que l'adoption est une filiation artificielle; toutefois, en excluant les majeurs, elle empêche des adoptions pouvant être légitimes et souhaitables.

Dans le régime de l'adoption du mineur, il faut régler les conditions de consentement avec une particulière attention.

Le projet exige, en conséquence, que, si la personne à adopter est mineure, et a encore ses père et mère, ceux-ci doivent consentir l'un et l'autre à l'adoption; que, si l'un des deux est décédé, ou dans l'impossibilité de manifester sa volonté, ou s'il est absent, le consentement de l'autre suffit; que, s'il n'a plus ni père ni mère, ou s'ils sont dans l'impossibilité de manifester leur volonté, ou s'ils sont absents, le consentement est donné par le conseil de famille.

C'est ce qui existe dans notre législation pour le consentement à mariage; cependant, il a paru préférable de recourir, à défaut de père et mère, au conseil de famille plutôt qu'aux aïeuls et aïeules qui, du reste, feront partie du conseil. Dans la tutelle officieuse, que supprime le projet comme étant inconciliable avec l'adoption étendue au mineur, pareille intervention du conseil de famille existe déjà (art. 364 c. civ.).

Ces modes de consentement doivent être mis en rapport, pour bien en apprécier l'influence, avec l'article 356 du projet qui dispose que, si l'adoption concerne un mineur de plus de 16 ans ou un majeur, l'intéressé devra comparaître et donner son consentement, et que, si le mineur n'a pas 16 ans, c'est son représentant légal qui le repré-

geworden om aan billijke redenen te voldoen. Waarom zou men, met het oog op een andere wettige reden, waarin de opheffing van elke leeftijdsbeperking begrepen ligt, er niet toe besluiten, die te aanvaarden ? Dat zou niet kunnen gebeuren als men zou bewijzen dat, in geval van huwelijk en beschikking, een schijnbare toestemming tot uiting komt; die toestemming, zonder *in se*, van alle waarde ontbloot te zijn, is inderdaad zeer broos, en ontstaat veel meer uit den wil van iemand anders dan uit den wil van hem die de toestemming uitbrengt. Behoudt de tegenwerping haar waarde indien de bekrachtiging van de aanneming, zooals in het wetsontwerp voorzien wordt, aan een nauwkeurig onderzoek onderworpen wordt, indien de aanvullende toestemming streng ingericht wordt, indien de herroeping van de aanneming door den rechter op verzoek zoowel van den aangenomene als van den aannemenden persoon kan uitgesproken worden ? Men heeft te kiezen tusschen een wetgeving die een doode letter blijven moet en een hervormde wetgeving, die recht op haar doel afgaat. Zooals men het in Frankrijk heeft doen opmerken, moet elk ontwerp van wijziging, indien men gekant is tegen de aanneming van den minderjarige, welke ook zijn leeftijd weze, ineensorten en het ware nutteloos in die omstandigheden een hervorming na te streven. Het komt gelegen voor er hier op te wijzen dat de aanneming van de minderjarigen in al de jongste wetten een gunstig onthaal vond. Het is zelfs de eenige die door de Engelsche wet van 1926 toegelaten wordt en die zienswijze beantwoordt aan de opvatting volgens dewelke de aanneming een kunstmatige afstamming is; door de uitsluiting van de meerderjarigen, echter, belet zij aannemingen die gewettigd en wenschelijk zouden kunnen zijn.

In het stelsel van de aanneming van den minderjarige, moeten de voorwaarden voor de toestemming met bijzondere aandacht geregeld worden.

Het ontwerp eischt, derhalve, dat, indien de aan te nemen persoon minderjarig is, en nog zijn vader en zijn moeder heeft, deze laatsten beiden moeten toestemmen in de aanneming; dat, indien een van beiden overleden of in de onmogelijkheid is van zijn wil te doen blijken, of indien hij afwezig is, de toestemming van den anderen echtgenoot volstaat; dat, indien de minderjarige noch vader noch moeder meer heeft, of zoo zij in de onmogelijkheid zijn van hun wil te doen blijken of, indien zij afwezig zijn, de toestemming door den familieraad gegeven wordt.

Dit vindt men in onze wetgeving in zake de toestemming tot het huwelijk, nochtans kwam het verkieslijk voor, bij onstentenis van den vader en de moeder, zich tot den familieraad te wenden eerder dan tot de grootvaders en grootmoeders, die trouwens van den familieraad deel uitmaken. In de dienstwillige voogdij, die door het ontwerp afgeschaft wordt als zijnde onvereinigbaar met de aanneming, die tot den minderjarige uitgebreid wordt, bestaat reeds een dergelijke tusschenkomst van den familieraad (art. 361 B.-W.).

Die wijzen van toestemming moeten, wil men er den invloed goed van waardeeren, in verband gebracht worden met artikel 356 van het ontwerp, waarbij bepaald wordt, dat indien de aanneming een minderjarige die meer dan 16 jaar oud is of een meerderjarige betreft, de belanghebbende moet verschijnen en zijn toestemming geven, en dat,

sente; avec l'article 343 qui exige qu'il y ait de justes motifs pour adopter et des avantages pour l'adopté; et avec l'article 365 qui prévoit la révocation de l'adoption.

Un régime de consentement, appuyé par ces garanties, offre peu de champ à l'erreur et assure une décision, prise en pleine lumière.

II. — Effets de l'adoption.

Article 347. — Le projet reprend le texte du code civil; il y ajoute que si l'adoptant et l'adopté ont le même nom, l'adopté ne doit pas doubler son nom. Des applications de l'article 347 du Code civil ont montré que cette répétition d'un même vocable patronymique est une redondance à éviter. Une seconde addition en vertu de laquelle l'enfant naturel non reconnu prendra, du consentement des parties, le seul nom de l'adoptant, s'appuie sur cette raison qu'il faut effacer le souvenir de la naissance irrégulière de l'enfant et encourager son adoption. Cette disposition ne viole aucun droit et elle est généreuse et équitable envers l'enfant.

Article 348. — Cet article a pour objet le transfert de la puissance paternelle. Pour que l'adoption du mineur atteigne pleinement son but, il importe que la puissance paternelle passe à l'adoptant, et il faut qu'elle lui soit donnée tout entière. On aurait pu hésiter, puisque l'adopté reste dans sa famille naturelle; mais le partage des attributs de la puissance paternelle doit susciter des difficultés insolubles et constituer une cause permanente de conflits. A titre d'exemple, on peut signaler que, si pour le mariage de l'adopté, le consentement des père et mère de l'adopté était requis aussi bien que le consentement de l'adoptant, le mariage de l'adopté serait rendu souvent impossible. Donner à l'adoptant toute la puissance paternelle; c'est choisir l'alternative la plus morale: l'adoptant doit supporter les charges de la paternité, il est donc juste qu'il soit revêtu de tous ses droits. Il faut entendre la puissance paternelle dans son sens large; c'est pourquoi l'énumération faite dans la disposition n'est qu'énonciative.

Il importait d'envisager le cas où deux époux ont adopté une même personne et de dire comment s'exercerait alors la puissance paternelle.

La solution la meilleure paraît être d'appliquer, par analogie, toutes les règles suivant lesquelles la puissance paternelle est exercée par les parents légitimes.

indien de minderjarige geen 16 jaar oud is, het zijn wettelijken vertegenwoordiger is die hem vertegenwoordigt; met artikel 343, waarbij geëischt wordt dat er billijke redenen moeten zijn voor de aanneming en voordeelen voor het aangenomen kind; en met artikel 365, waarbij de herroeping van de aanneming voorzien wordt.

Een regeling bij toestemming, gesteund door die waarborgen, laat weinig gevaar voor dwalingen bestaan en biedt de zekerheid dat een beslissing met al de noodige klaarheid zal getroffen worden.

II. — Gevolgen van de aanneming.

Artikel 347. — Het ontwerp neemt den tekst van het burgerlijk wetboek over; het voegt er aan toe dat, indien de aannemende persoon en het aangenomen kind denzelfden naam hebben, de aangenomene dien naam geen tweede maal moet voeren. De verdubbeling van den naam waartoe artikel 347 van het Burgerlijk Wetboek aanleiding geeft, is nutteloos en uit de toepassing is gebleken dat zij best vermeden wordt. Een tweede bijvoeging, krachtens welke het natuurlijk, niet erkende kind, met de toestemming van de partijen, alleen den naam van den aannemenden persoon zal aannemen, is gegrond op deze reden dat de herinnering aan de onregelmatige geboorte van het kind moet uitgewischt en zijn aanneming moet aangemoedigd worden. Die bepaling krenkt geen enkel recht en zij is, ten opzichte van het kind, edelmoedig en rechtvaardig.

Artikel 348. — Dit artikel heeft ten doel de overdracht van de ouderlijke macht. Opdat de aanneming van den minderjarige ten volle haar doel zou bereiken, komt het er op aan dat de ouderlijke macht op den aannemenden persoon zou overgaan en dat zij hem geheel en gansch gegeven worde. Er kon gearzeld worden aangezien het aangenomen kind in zijn natuurlijke familie blijft; maar de verdeling van de bevoegdheden der ouderlijke macht, moet onoplosbare moeilijkheden doen ontstaan en een bestendige oorzaak van geschillen zijn. Bij wijze van voorbeeld, kan er op gewezen worden dat, indien voor het huwelijk van het aangenomen kind de toestemming van den vader en de moeder van het aangenomen kind vereischt was, zoowel als de toestemming van den aannemenden persoon, het huwelijk van het aangenomen kind dikwijls onmogelijk zou gemaakt zijn. Aan den aannemenden persoon de geheele ouderlijke macht geven, is de meest moreele keus doen: de aannemende persoon moet de lasten van het vaderschap dragen; het is derhalve rechtvaardig dat hij ook met al de rechten daarvan bekleed weze. De ouderlijke macht moet in haar breedste beteekenis opgevat worden; daarom geldt de in de bepaling gedane opsomming slechts als een verklaring.

Het geval waarin twee echtgenooten een zelfden persoon aangenomen hebben, diende in beschouwing te worden genomen, en er moest gezegd worden hoe de ouderlijke macht in dat geval zou uitgeoefend worden. De beste oplossing lijkt te zijn, bij analogie al de regels toe te passen volgens welke de ouderlijke macht door de wettige ouders uitgeoefend wordt.

Et, d'autre part, si le père ou la mère légitime d'un adopté mineur meurt, la tutelle s'ouvrira aussi, mais elle sera exercée par l'adoptant et, s'il sont deux, par le père adoptif.

L'article 448 contient deux autres dispositions empruntées à la loi française.

La première porte qu'en cas d'interdiction, de décès ou d'absence de l'adoptant pendant la minorité de l'adopté, la puissance paternelle revient de plein droit aux ascendants de l'adopté. Cette solution dérive de ce que l'adopté demeure dans sa famille naturelle.

L'autre étend le lien de parenté résultant de l'adoption aux descendants légitimes de l'adopté. Ce texte consacre une solution déjà admise par la jurisprudence. Elle se base sur la considération que l'adoption ayant pour effet de créer une descendance civile à l'adoptant, il est rationnel que les enfants de l'adopté aient vis-à-vis de l'adoptant les mêmes droits et les mêmes devoirs que l'adopté lui-même. Il est utile qu'un texte de loi mette un terme à la controverse relative à cette question.

Article 349. — Cet article maintient les effets de l'adoption en cas de reconnaissance ou de légitimation subséquente de l'adopté. Il implique que l'enfant naturel peut être adopté.

Article 350. — Repris au code, le texte contient une règle nouvelle : la prohibition du mariage entre enfants adoptifs d'une même personne et entre l'adopté et les enfants survenus à l'adoptant peut être levée par le Roi, s'il y a des causes graves. Cette restriction, empruntée à la loi française, se motive par elle-même : on peut aisément supposer le cas où la prohibition serait d'une sévérité qui doit pouvoir céder : le scandale à prévenir, ou des sentiments emportant le respect et la protection, sont des causes que l'on pourra tenir pour graves.

Article 351. — Cette disposition crée une obligation alimentaire dans le chef de l'adoptant envers l'adopté ou ses descendants parce que ceux-ci ont un lien de parenté avec l'adoptant. Elle crée la même obligation dans le chef des descendants légitimes de l'adopté envers l'adoptant. Assimilés aux descendants légitimes de l'adoptant quand il s'agit de recueillir la succession de celui-ci, ils doivent conserver ce lien lorsqu'il s'agit de pourvoir à la dette alimentaire. Cette obligation est réciproque d'ailleurs.

L'article 351 met à charge de la succession de l'adopté, même si elle n'est pas dévolue à des descendants légitimes, l'obligation alimentaire vis-à-vis de l'adoptant dans le besoin : c'est ce que commande également l'équité.

Il va de soi que l'obligation de fournir des aliments con-

En, aan den anderen kant, indien de wettige vader of moeder van een aangenomen minderjarige sterft, zal de veogdij eveneens open komen maar zij zal door den aannemenden persoon uitgeoefend worden, en in geval er twee aannemende personen zijn, door den aangenomen vader.

Artikel 348 bevat twee andere bepalingen die aan de Fransche wet ontleend zijn. In de eerste wordt gezegd dat in geval van ontzetting, overlijden of afwezigheid van den aannemenden persoon tijdens de minderjarigheid van het aangenomen kind, de ouderlijke macht van rechtswege terugkeert naar de bloedverwanten in de opgaande linie van het aangenomen kind. Die oplossing vloeit voort uit het feit dat het aangenomen kind in zijn oorspronkelijke familie blijft.

De andere breidt den band van verwantschap, die uit de aanneming ontstaat, uit tot de wettige afstammelingen van het aangenomen kind. Door dien tekst wordt een oplossing bekrachtigd die reeds door de rechtspraak aanvaard was. Zij is gegrond op de overweging dat, aangezien de aanneming voor gevolg heeft den aannemenden persoon een burgerlijke afstamming te bezorgen, het rationeel is, dat de kinderen van het aangenomen kind dezelfde rechten en dezelfde plichten hebben als het aangenomen kind zelf. Het is goed dat een wettekst aan de betwisting omtrent die vraag een einde maakt.

Artikel 349. — Dit artikel handhaaft de gevolgen van de aanneming in geval van erkenning of latere wettiging van het aangenomen kind. Daarin ligt besloten dat het natuurlijk kind kan aangenomen worden.

Artikel 350. — De tekst, overgenomen uit het Wetboek, bevat een nieuwen regel : het verbod van het huwelijk tusschen de aangenomen kinderen van eenzelfde persoon en tusschen het aangenomen kind en de eventuele kinderen van den aannemenden persoon geboren na de aanneming, kan door den Koning opgeheven worden indien er gewichtige redenen bestaan. Die beperking, ontleend aan de Fransche wet, vindt haar motiveering in zich zelf : het is niet moeilijk het geval te onderstellen waarin het verhoof zoo streng zou zijn, dat het moet kunnen opgeheven worden : ergernis die moet voorkomen worden, gevoelens die tot eerbied en bescherming nopen, zijn redenen die als gewichtig kunnen beschouwd worden.

Artikel 351. — Door die bepaling wordt de aannemende persoon verplicht tot levensonderhoud jegens het aangenomen kind of zijn afstammelingen omdat deze door een band van verwantschap met den aannemenden persoon verbonden zijn. Die bepaling legt dezelfde verplichting op aan de wettige afstammelingen van het aangenomen kind, jegens den aannemenden persoon. Daar zij met de wettige afstammelingen van den aannemenden persoon gelijkgesteld worden wanneer het geldt de nalatenschap van dien persoon te verkrijgen, moeten zij dien band bewaren wanneer het geldt in de onderhoudsschuld te voorzien. Die verplichting is wederzijdsch.

Artikel 351 legt de verplichting tot uitkeering van levensonderhoud aan den aannemenden persoon die in nood verkeert ten laste van de nalatenschap van het aangenomen kind, zelfs indien zij niet aan wettige afstammelingen vervalt : dat vergt eveneens billijkheid.

Het spreekt vanzelf dat de verplichting levensonderhoud

même présent à l'acte et quand son représentant légal prendra sa place. La gravité de l'acte et son caractère personnel pour l'adopté rendent désirable, lorsqu'il a atteint l'âge du discernement, la présence du mineur à l'acte qui fait de lui un enfant adoptif. Cet âge, notre droit le fixe souvent à 16 ans. Il est expédient que le projet le détermine pour prévenir des contrariétés de décision.

Si la personne à adopter n'a pas atteint cet âge; elle sera remplacée par son représentant légal.

Articles 357 à 364. — Les articles 357 à 364 régissent les formes de l'homologation.

On s'est demandé s'il ne suffirait pas de laisser le soin d'homologuer à une seule juridiction, sans ouvrir un droit de recours. Les raisons qui inclinent en faveur de deux degrés de juridiction sont les suivantes: le projet donne au pouvoir judiciaire la mission de rechercher si l'adoption a de justes motifs et si elle présente des avantages pour l'adopté. Les magistrats du tribunal de première instance sont qualifiés à ces fins parce qu'en général ils se trouvent près des justiciables. L'intervention du tribunal de première instance s'impose donc. Mais il n'importe pas moins qu'un recours devant la Cour d'appel soit prévu. Deux degrés de juridiction sont admis en matière de garde d'enfant, d'opposition à mariage. L'homologation de l'adoption, acte d'une portée bien plus grave, commande le double degré de juridiction, d'autant plus que l'homologation ne se bornera plus à une simple constatation de formalités et de faits précis et qu'elle s'appliquera aux mineurs de tout âge.

Tout en demeurant dans sa famille naturelle, l'adopté entre dans une famille nouvelle; il faut entourer un pareil changement des garanties les plus complètes pour empêcher les combinaisons suspectes, les marchandages, et pour pouvoir reviser une adoption, homologuée peut-être dans l'indécision.

Ces motifs ont paru déterminants pour donner au ministre public la faculté d'interjeter appel du jugement qui a homologué l'adoption.

On doit aussi envisager le cas où le tribunal a décidé que l'adoption n'est pas homologuée et où l'adoptant et l'adopté peuvent avoir des motifs de mettre en doute le bien-fondé de la décision. Il est donc juste que, conjointement, l'adoptant et l'adopté puissent se pourvoir quand l'adoption n'a pas été homologuée.

Voici comment se justifie chacun des articles 357 à 364.

Article 357. — Cette disposition maintient la procédure

heeft, moet er vastgesteld worden wanneer hij zelf bij de akte zal moeten aanwezig zijn en wanneer zijn wettelijke vertegenwoordiger zijn plaats zal innemen. De gewichtigheid van de akte en haar persoonlijk karakter voor het aangenomen kind, maken de aanwezigheid van den minderjarige, wanneer hij den leeftijd van het oordeel des onderscheids bereikt heeft, wenschelijk in de akte die van hem een aangenomen kind maakt. Die leeftijd wordt door onze wetgeving dikwijls op zestien jaren vastgesteld. Het is wenschelijk dien leeftijd door het ontwerp te doen bepalen om tegenstrijdige beslissingen te voorkomen.

Heeft de persoon die moet aangenomen worden dien leeftijd niet bereikt, dan wordt hij door zijn wettelijken vertegenwoordiger vervangen.

De artikelen 357 tot 364 regelen de rechtsvormen van de bekrachtiging.

Men heeft zich afgevraagd of het niet volstaan zou de zorg om de akte te bekrachtigen aan een enkele rechtsmacht over te laten zonder een recht van beroep te openen. De redenen die ten gunste van de twee graden van rechtsmacht pleiten zijn de volgende: het ontwerp verleent aan de rechterlijke macht de opdracht op te sporen of er billijke gronden voor de aanneming bestaan en of zij, voor het aangenomen kind voordeelen oplevert. De magistraten van de rechtbank van eersten aanleg zijn daartoe bevoegd, omdat zij zich over het algemeen in de nabijheid van de rechtsonderhoorigen bevinden. De tusschenkomst van de rechtbank van eersten aanleg dringt zich derhalve op. Maar het is niet minder van belang een beroep voor het Hof van Beroep te voorzien. Twee graden van rechtsmacht zijn aangenomen in zake bewaring van het kind, verzet tegen het huwelijk. De bekrachtiging van de aanneming, een handeling die heel wat meer gewicht heeft, vergt den dubbelen graad van rechtsmacht des te meer daar de bekrachtiging zich niet meer zal beperken tot een gewone vaststelling van formaliteiten en van bepaalde feiten en daar zij van toepassing zal zijn op minderjarigen van elken leeftijd.

Niettegenstaande het aangenomen kind in zijn natuurlijke familie blijft, treedt het toch in een nieuwe familie. Bij een dergelijke verandering zijn de volledigste waarborgen geboden om de verdachte combinaties, de knoeierijen te beletten en om een aanneming te kunnen herzien, die misschien in de besluiteloosheid bekrachtigd is geworden.

Die redenen kwamen afdoende voor om aan het onenbaar ministerie het recht toe te kennen beroep in te stellen tegen het vonnis waarbij de aanneming bekrachtigd werd.

Men moet eveneens het geval te gemoet zien waarin de rechtbank beslist heeft dat de aanneming niet bekrachtigd is en waarin de aannemende persoon en het aangenomen kind redenen kunnen hebben om de gegrondheid van de beslissing in twiifel te trekken. Het is dus rechtvaardig dat de aannemende persoon en het aangenomen kind, tegelijk, beroep kunnen instellen, wanneer de aanneming niet bekrachtigd geworden is.

Ziehier hoe ieder van de artikelen 357 tot 364 gewettigd wordt:

Artikel 357. — Deze bepaling handhaaft de rechtsple-

de mise en mouvement de la demande, telle que le code civil l'a établie. Elle supprime cependant le délai de dix jours qui ne correspond à aucun besoin. Elle prévoit, en outre, que, si l'adoptant est domicilié à l'étranger, le procureur du Roi et le tribunal de première instance de Bruxelles sont compétents : cette compétence spéciale est de nature à éviter des hésitations et des incertitudes.

Article 358. — Ce texte reproduit le texte actuel, mais il élimine, comme inutile à énoncer, que le tribunal vérifie si l'adoptant jouit d'une bonne réputation. En vertu de l'article 343 du projet, le tribunal, en effet, se livre à une enquête complète pour s'assurer que l'adoption a de justes motifs et présente des avantages pour l'adopté.

Article 359. — Cette disposition combine les articles 356 et 358 actuels, en y apportant des améliorations ou des modalités nouvelles. Elle requiert, à juste titre, la présence de l'adoptant et celle de l'adopté ou de son représentant légal, présences désirables puisque l'homologation donne lieu à enquête.

Comme, à défaut de recours exercé par le ministère public ou par les parties, la décision est définitive, cet article impose l'insertion de la décision par extraits au *Moniteur*. L'intérêt des tiers recommande cette mesure, car l'adoption modifie le nom de l'adopté. Cette publicité remplacera avantageusement celle que prévoit l'article 358 actuel, moins simple et moins efficace.

Article 360. — Cette disposition organise le droit d'appel. Elle se trouve justifiée ci-dessus. Le ministère public a un intérêt d'ordre public à exercer ce droit s'il juge l'adoption inacceptable, et les parties y ont un intérêt certain si l'adoption est refusée. Mais, tandis que le code civil rend l'intervention de la Cour d'appel obligatoire, le recours est désormais libre. Le régime établi par le projet est plus conforme aux situations nouvelles qu'il crée et particulièrement en rapport avec l'instauration de l'examen du fond.

La procédure, réglée par l'article 858 du code de procédure civile, sera suivie, procédure simple et sans frais.

Article 361. — Ce texte reprend, en l'appropriant, l'article 357 actuel ; il prévoit comme l'article 359 du projet, l'insertion au *Moniteur* en cas d'homologation.

Il y a lieu de remarquer que l'instance en homologation demeure un acte de juridiction gracieuse ou d'administration judiciaire, l'intervention du tribunal et de la Cour d'appel n'ayant d'autre but que de compléter le consentement donné par l'adoptant et l'adopté.

Il y a lieu de remarquer encore que, comme par le passé, l'adoption dont l'homologation est refusée par le tribunal

ging tot instelling van den eisch, zooals zij door het Burgerlijk Wetboek vastgesteld is. Zij schaft nochtans den termijn van tien dagen af die aan geen enkele behoefte beantwoordt. Zij voorziet bovendien dat, indien de aannemende persoon in het buitenland zijn woonplaats heeft, de Procureur des Konings en de rechtbank van eersten aanleg te Brussel bevoegd zijn : die speciale bevoegdheid is van dien aard dat daardoor aarzelingen en onzekerheden zullen verneden worden.

Artikel 358. — Die tekst neemt den bestaanden tekst over, maar hij laat als een nuttelooze vermelding wegvallen, dat de rechtbank naziet of de aannemende persoon te goeder faam bekend staat. Krachtens artikel 343 van het ontwerp, stelt de rechtbank, inderdaad een volledig onderzoek in, om zich te vergewissen of de aanneming op billijke gronden steunt en voordeelen oplevert voor het aangenomen kind.

Artikel 359. — Deze bepaling brengt de bestaande artikelen 356 en 358 samen, terwijl er verbeteringen of nieuwe modaliteiten aan toegebracht worden. Zij vergt, te recht, de aanwezigheid van den aannemenden persoon en van het aangenomen kind of van dezen wettelijken vertegenwoordiger. Die dubbele aanwezigheid is gewenscht, daar de bekrachtiging tot een onderzoek aanleiding geeft.

Daar, indien er door het openbaar ministerie of door partijen geen beroep ingesteld wordt, de beslissing definitief is, wordt door dit artikel de inlassing van de beslissing bij uittreksel in het *Staatsblad* opgelegd. Het belang der derden maakt dien maatregel noodzakelijk want de aanneming wijzigt den naam van het aangenomen kind. Die bekendmaking zal op voordeelige wijze de minder eenvoudige en minder doeltreffende bekendmaking vervangen, die in het tegenwoordig artikel 358 voorzien wordt.

Artikel 360. — Dit artikel organiseert het recht van hooger beroep. Die bepaling werd hierboven reeds gerechtsvaardigd. Het openbaar ministerie heeft een belang dat de openbare orde raakt, om dit recht uit te oefenen, indien het van oordeel is dat de aanneming niet te verantwoorden is en de partijen hebben er een zeker belang bij, indien de aanneming geweigerd wordt. Maar terwijl het Burgerlijk Wetboek de tusschenkomst van het Hof van Beroep verplichtend stelt wordt dat beroep thans vrij. De door het ontwerp ingevoerde regeling stemt beter overeen met de nieuwe toestanden die het schept en vooral in verband met de invoering van het onderzoek over de feitelijke toedracht der zaak.

De door artikel 858 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering geregelde procedure die eenvoudig is en geen kosten vergt, zal gevolgd worden.

Artikel 361. — Die tekst neemt met de noodige aanpassing het bestaande artikel 357 over. Evenals artikel 356 van het ontwerp voorziet die tekst de bekendmaking in het *Staatsblad*, in geval van bekrachtiging.

Er dient opgemerkt dat het geding tot bekrachtiging een handeling van willige rechtsmacht of van rechterlijk beleid is, daar de tusschenkomst van de rechtbank en van het Hof van Beroep geen ander doel heeft dan de toestemming, door den aannemenden persoon en door het aangenomen kind gegeven, aan te vullen.

Er dient nog opgemerkt dat, evenals voorheen, de aanneming, waarvan de bekrachtiging door de rechtbank of

ou par la Cour peut être recommencée sans que le refus antérieur élève aucune fin de non recevoir contre la nouvelle demande.

Article 362. — Cet article renforce la disposition correspondante actuelle. Il organise une transcription méthodique et complète dans les registres de l'état civil, eu égard à l'intérêt des tiers qui ont de sérieux motifs pour que la transcription soit effectuée autant dans le registre de l'état civil du domicile de l'adoptant qu'en marge de l'acte de naissance de l'adopté, de l'acte de mariage de celui-ci et des actes de l'état civil de ses descendants, nés avant l'adoption.

Article 363. — Cette disposition reprend celle correspondante du code civil, en l'adaptant aux articles 357, 359 et 361.

IV. — Révocation de l'adoption.

Article 365. — L'adoption est-elle conciliable avec l'idée de sa révocation ? Les adversaires de la révocation soutiennent que l'adoption doit être irrévocable parce qu'elle ne porte pas seulement sur des intérêts privés. L'adopté a subi par l'adoption un changement d'état : il ne peut rejeter un nom qui est devenu le sien, ni abandonner ceux qui l'ont recueilli et échapper, au moment où il pourrait les remplir, à des devoirs qui sont la contre-partie des bienfaits qu'il a reçus. Admettre la révocation, serait permettre des chantages et compromettre les effets heureux de l'adoption elle-même.

Mais la plupart des législations étrangères se sont, au contraire, montrées favorables à la notion de la révocation et la loi française l'a permise sous forme judiciaire tant à l'adoptant qu'à l'adopté à toute époque.

La question de savoir s'il ne serait pas fondé de permettre, en tout état de cause, à l'adopté devenu majeur, de réclamer la révocation de l'adoption dans l'année de sa majorité, a été examinée, mais cette répudiation unilatérale a été jugée impossible à consentir parce qu'elle pourrait avoir pour cause l'irréflexion ou un désir injustifié de pleine indépendance. Aussi la loi française s'est-elle bornée à autoriser la révocation, à la demande de l'adoptant ou de l'adopté, lorsqu'il existera des motifs très graves dont l'appréciation est laissée aux tribunaux.

Seuls l'adoptant et l'adopté peuvent formuler cette demande. Admettre que les héritiers de l'adoptant prennent l'initiative de demander la révocation d'une adoption déjà homologuée ou que l'adopté puisse introduire, après la mort de l'adoptant, la même demande, c'est, sans intérêt légitime, ouvrir un débat pénible et laisser incertaine une situation de famille qui doit être définitive. Mais l'action

door het Hof geweigerd wordt, kan hervat worden zonder dat de vroegere weigering ook maar eenigermate een grond van niet ontvankelijkheid beteekent tegen de nieuwe vordering.

Artikel 362. — Dit artikel versterkt de tegenwoordige daarmede overeenstemmende bepaling. Het organiseert een methodische en volledige overschrijving in de registers van den burgerlijken stand, niet het oog op het belang van de derden die ernstige redenen hebben opdat de overschrijving zou gedaan worden zoowel in het register van den burgerlijken stand van de woonplaats van den aannemenden persoon als op den rand van de geboorteakte van het aangenomen kind, van de huwelijksakte van dit kind en van de akten van den burgerlijken stand van zijn afstammelingen, die vóór de aanneming geboren werden.

Artikel 363. — Deze bepaling neemt die van het Burgerlijk Wetboek over, die er mede overeenstemt, doch aangepast bij de artikelen 357, 359 en 361.

IV. — Herroeping van de aanneming.

Artikel 365. — Is de aanneming verenigbaar met het begrip van haar herroeping ? De tegenstanders van de herroeping beweren dat de aanneming onherroepelijk moet zijn omdat zij niet alleen op private belangen betrekking heeft. Het aangenomen kind heeft door de aanneming een verandering van staat ondergaan : het mag een naam, die de zijne geworden is, niet verwerpen noch degenen verlaten die het opgenomen hebben, noch, op het oogenblik waarop het plichten zou kunnen vervullen, die als tegenprestatie kunnen gelden van de ontvangen weldaden, daaraan ontsnappen. De herroeping aanvaarden zou de deur openen voor afdreigingen en de gelukkige gevolgen van de aanneming zelf in gevaar brengen.

Nochtans hebben de meeste buitenlandsche wetten zich, integendeel, gunstig betoond tegenover het begrip van de herroeping, en de Fransche wet heeft haar, onder rechterlijken vorm op welk tijdstip ook toegelaten zoowel aan den aannemenden persoon als aan het aangenomen kind.

De vraag te weten of er geen billijke reden zou bestaan om in ieder geval aan het meerderjarig geworden aangenomen kind toe te laten de herroeping van de aanneming te verzoeken binnen het jaar na zijn meerderjarigheid, is onderzocht geworden, maar het werd onmogelijk bevonden die eenzijdige verwerping toe te staan, omdat zij zou kunnen veroorzaken door onbezonnenheid of een ongegrond verlangen naar volkomen onafhankelijkheid. Derhalve heeft de Fransche wet er zich bij beperkt de herroeping toe te laten, op verzoek van den aannemenden persoon of van het aangenomen kind, wanneer er zeer gewichtige redenen zullen bestaan, die aan het oordeel van de rechtbank overgelaten worden.

Alleen de aannemende persoon en het aangenomen kind kunnen dat verzoek indienen. Toelaten dat de erfgenamen van den aannemenden persoon het initiatief nemen om de herroeping te vragen van een aanneming die reeds bekrachtigd is, of dat het aangenomen kind hetzelfde verzoek zou kunnen indienen na het overlijden van den aannemenden persoon, is, zonder wettig belang, een pijnlijk debat ope-

intentée par l'adoptant ou par l'adopté peut être poursuivie par les héritiers du demandeur.

La demande de l'adoptant sera tenue pour fondée lorsqu'il aura subi, de la part de l'adopté, des menaces, des violences, de l'ingratitude révoltante, s'il a souffert de sa mauvaise conduite ou des manquements à tous ses devoirs.

La demande de l'adopté sera légitime si l'adoptant lui a donné de mauvais exemples ou lui a fait subir des brutalités répétées.

Le projet de loi, dans son article 365, consacre ce système qui s'appuie sur les raisons les plus sérieuses. Il est excessif que l'adoption soit indissoluble d'une manière absolue. Sa révocation se justifie autant et plus même que ne se justifie le divorce. Le contrat d'adoption doit, comme le mariage, être indissoluble en principe, mais des circonstances incoercibles peuvent naître qui rendent son maintien insupportable. La révocation sera judiciaire : un simple accord de volontés ne peut suffire pour modifier l'état des personnes. Le juge appréciera les causes très graves; elles sont dépendantes des circonstances et il ne semble pas qu'il faille chercher à les préciser dans le texte.

Quel sera le juge compétent pour prononcer la révocation ? Sera-ce celui qui aura homologué ? Il convient, en raison de la gravité de la matière, de laisser porter le procès devant le juge ordinaire, suivant les règles générales sur la compétence.

Quelle sera la procédure qu'il faudra suivre ?

La même raison invite à s'en rapporter au droit commun, sous réserve de dispositions spéciales ayant en vue : le cas où le défendeur est domicilié à l'étranger; l'avis du ministère public, même si l'instance est portée à l'audience d'une chambre à trois juges; l'abréviation des délais de recours afin d'éviter leur incertitude prolongée dans une question d'état de personnes.

Il faut remarquer qu'en cas de révocation, le projet de loi maintient implicitement les donations faites à l'adopté, qui ne se perdent que pour cause d'ingratitude en vertu du droit ordinaire, mais ce maintien n'exclut pas le droit de retour à la mort de l'adopté, ce droit de réversion résultant d'une clause présumée dans la donation. Ce maintien et ce droit de retour s'expliquent par le caractère même de la donation faite à l'adopté. Il importe, en outre, d'empêcher la demande de révocation par l'adoptant dans le but inavoué de ressaisir les biens donnés et d'inciter l'adopté à renoncer à pareille demande, malgré des raisons graves, pour conserver la donation.

nen en een familie-toestand die vast bepaald moet zijn, in het onzekere laten. Maar de eisch ingesteld door den aannemenden persoon of door het aangenomen kind kan door de erfgenamen van den aanlegger vervolgd worden.

Het verzoek van den aannemenden persoon zal voor grond gehouden worden, wanneer hij, vanwege het aangenomen kind, bedreigingen, gewelddaden, schandelijke on dankbaarheid had te verduren, wanneer hij te lijden had onder zijn slecht gedrag of het te kort schieten aan al zijn plichten.

Het verzoek van het aangenomen kind zal wettig zijn, indien de aannemende persoon hem slechte voorbeelden gegeven heeft of hem herhaaldelijk brutaliteiten heeft doen doorstaan.

Het wetsontwerp huldigt, in artikel 365, die regeling, die op de meest ernstige gronden steunt. Het is overdreven dat de aanneming volstrekt onontbindbaar zij. De herroeping er van kan evenzeer en meer nog dan de echtscheiding te wettigen zijn. Het aannemingscontract moet, evenals het huwelijk, principieel onontbindbaar zijn, maar er kunnen onbedwingbare omstandigheden ontstaan, die het behoud er van ondraaglijk maken. De herroeping zal langs gerechtelijken weg moeten geschieden : een gewone wilsovereenstemming kan niet volstaan om den staat van de personen te wijzigen. De beoordeeling van de zeer gewichtige redenen zal bij den rechter berusten. Bedoelde redenen hangen van de omstandigheden af en het schijnt niet noodzakelijk ze in den tekst nader te omschrijven.

Welke rechter zal bevoegd zijn om de herroeping uit te spreken ? Zal het de rechter zijn die de aanneming bekrachtigd heeft ? Wegens de gewichtigheid van de zaak dient het geding volgens de algemeene regelen betreffende de bevoegdheid voor den gewonen rechter aangebracht te worden.

Welke zal de te volgen rechtspleging zijn ? Om dezelfde reden is er aanleiding om het gemeene recht te volgen, onder voorbehoud van bijzondere bepalingen met het oog op : het geval waarin de verweerder in het buitenland gevestigd is; het advies van het openbaar ministerie, zelfs wanneer het geding aangebracht is ter terechtzitting van een kamer met drie rechters; de verkorting der termijnen voor hooger beroep, ten einde een langdurige onzekerheid te vermijden in een zaak die den staat der personen aanbelangt.

Er dient opgemerkt dat in geval van herroeping het wetsontwerp, stilzwijgend, de aan het aangenomen kind gedane schenkingen handhaaft, schenkingen die krachtens het gewoon recht slechts wegens ondankbaarheid kunnen verloren worden; maar die handhaving sluit het recht van terugkeer, bij het overlijden van het aangenomen kind, niet uit, daar dit recht van terugvalling voortvloeit uit een bepaling dat in de begiftiging vermoed wordt.

Die handhaving en dit recht van terugkeer zijn te verklaren door den aard zelf van de aan het aangenomen kind gedane schenking. Het komt er bovendien op aan het verzoek tot herroeping te beletten dat door den aannemenden persoon zou gedaan worden met de onuitgesproken bedoeling de geschonken goederen terug te bekomen, en het aangenomen kind aan te zetten om, niettegenstaande gewichtige redenen, van dergelijk verzoek af te zien, ten einde de schenking te behouden.

L'article 366bis assure le droit de retour légal explicitement, contrairement à la loi française qui l'implique seulement. Il importait qu'aucun doute ne pût se produire au sujet de ce droit, basé, comme il a été expliqué sous l'article 351-352, sur l'idée de la conservation des biens dans la famille. Cette même disposition maintient enfin les prohibitions de mariage résultant de l'adoption après la révocation de celle-ci.

V. — Dispositions pénales.

Application des dispositions pénales qui peuvent frapper les ascendants et descendants légitimes.

Article 367. — L'adoptant, étant investi de la puissance paternelle et l'enfant adoptif étant assimilé à un enfant légitime, il convient de rendre applicables aux père, mère et enfant adoptifs, les dispositions du code pénal et celles de la loi du 15 mai 1912 qui s'appliquent aujourd'hui aux père, mère et enfant légitimes.

Il faut notamment que l'adoptant puisse être déchu de l'exercice de la puissance paternelle, s'il se rend indigne de celle-ci.

La jurisprudence est hésitante ou ne s'est pas encore prononcée sur l'application aux parents adoptifs, aux enfants adoptifs et à leurs descendants, de certaines dispositions du code pénal, uniquement applicables, suivant leur texte, aux parents et enfants légitimes ou naturels. Mais les articles 335, 341, 378, 395, 415 et 460bis ne sont certes pas actuellement appliqués aux parents et enfants adoptifs et aux descendants de ceux-ci. Il est juste qu'il en soit différemment à l'avenir, puisque le projet assimile entièrement le père adoptif au père légitime.

Les mots « code pénal » comprennent les dispositions du code de 1867 encore en vigueur et toutes les dispositions qui ont été incorporées dans ce code.

La déchéance de la puissance paternelle, autorisée par l'article 367, ainsi que fait la loi française, constitue, comme on l'a exactement appréciée, une mesure qui évite, en même temps, le maintien d'une adoption regrettable pour l'adopté, et la révocation qui aurait pour effet de le priver de son droit sur la succession de l'adoptant. Une déchéance partielle ou totale de la puissance paternelle pourra être souvent le remède qu'appellent les circonstances.

Le projet abroge la tutelle officieuse qui cesse d'avoir sa raison d'être, s'il est décidé que le mineur de tout âge peut être adopté.

Il existe cependant des tutelles officieuses qui doivent suivre leur cours. A cet effet, les articles 365 à 370 du code civil leur resteront applicables.

Artikel 366bis bevestigt uitdrukkelijk het wettelijk recht van terugkeer, in tegenstelling met de Fransche wet, waarin het slechts onuitgesproken besloten ligt. Het was van belang dat geen twijfel kon ontstaan omtrent dit recht, dat, zooals onder de artikelen 351-352 verklaard werd, gegrond is op het principie van het behoud der goederen in de familie. Diezelfde bepaling handhaaft ten slotte het verbod van het huwelijk voortvloeiende uit de aanneming, na de herroeping van die aanneming.

V. — Strafbepalingen.

Toepassing van de strafbepalingen die de wettige bloedverwanten in de opgaande linie en in de nederdalende linie kunnen treffen.

Artikel 367. — Daar de aannemende persoon met de ouderlijke macht is bekleed en het aangenomen kind met het wettig kind gelijkgesteld is, past het de bepalingen van het wetboek van strafrecht en die van de wet van 15 Mei 1912, die thans van toepassing zijn op de wettigen vader, de wettige moeder en het wettig kind, op den aangenomen vader, de aangenomen moeder en het aangenomen kind toepasselijk te maken.

Alzoo moet onder meer de aannemende persoon van de uitoefening van de ouderlijke macht kunnen ontzet worden, indien hij zich deze onwaardig toont.

De rechtspraak aarzelt nog of heeft zich nog niet uitgesproken omtrent de toepassing op de aangenomen ouders, op de aangenomen kinderen en op hun afstammelingen van sommige bepalingen van het Wetboek van strafrecht, die luidens hun tekst alleen toepasselijk zijn op de wettige of natuurlijke ouders en kinderen. Maar de artikelen 335, 341, 378, 395, 415 en 460bis worden voorzeker thans niet toegepast op de aangenomen ouders en kinderen en op de afstammelingen van deze laatsten. Het is rechtvaardig dat zulks in de toekomst anders weze, aangezien het ontwerp den aangenomen vader met den wettigen vader volkomen gelijk stelt.

De woorden « Wetboek van Strafrecht » omvatten de nog van kracht zijnde bepalingen van het wetboek van 1867 en al de bepalingen die in dit wetboek ingevoegd zijn geworden.

De ontzetting van de ouderlijke macht, door artikel 367 toegelaten, zooals dat ook door de Fransche wet gedaan wordt, is een maatregel die, gelijk het terecht werd gezegd, te gelijktijd de handhaving vermijdt van een aanneming die voor het aangenomen kind te betreuren is, en de herroeping die ten gevolge zou hebben het kind te berooven van zijn recht op de nalatenschap van den aannemenden persoon. Een geheele of gedeeltelijke ontzetting van de ouderlijke macht zal, dikwijls, het door de omstandigheden geboden redmiddel zijn.

Het ontwerp schaft de dienstwillige voogdij af, die ophoudt haar reden van bestaan te hebben indien er besloten wordt dat de minderjarige van elken leeftijd kan aangenomen worden.

Er bestaan nochtans dienstwillige voogdijschappen die moeten blijven voortbestaan. Met het oog daarop blijven de artikelen 365 tot 370 van het Burgerlijk Wetboek daarop van toepassing.

VI. — *Disposition transitoire.*

Cette disposition ne comporte que l'explication de son alinéa 2 : il y a intérêt à rendre applicables les nouveaux modes d'inscription de l'adoption si ceux, prévus par l'article 359 actuel, n'ont pas encore été appliqués aux adoptions admises par la Cour d'appel.

Le Gouvernement, convaincu qu'une législation sur l'adoption est socialement utile, et que les dispositions légales qui la régissent restent sans usage à cause de leur rigidité, soumet à votre examen ce projet de loi élargie, avec les considérations qui lui servent d'appui.

Il ose croire, Madame, Messieurs, que vous estimerez avec lui que le temps est venu de substituer à une loi abandonnée, une loi généreuse appelée à produire d'heureuses conséquences.

Le Ministre de la Justice,

VI. — *Overgangsbepaling.*

Deze bepaling vergt alleen de verklaring van haar alinea 2 : het is van belang de nieuwe wijzen van inschrijving van de aanneming toepasselijk te maken indien deze welke door het bestaande artikel 359 voorzien zijn, nog niet toegepast werden op de door het Hof van Beroep toegestane aannemingen.

De Regeering, overtuigd dat een wet op de aanneming op maatschappelijk gebied nuttig is en dat de wetsbepalingen, die haar thans regelen, uit hoofde van hun strakheid ongebruikt blijven, legt U dit ruimer opgevat wetsontwerp, samen met de beschouwingen, waarop het gegrond is, ter behandeling voor.

Zij meent te mogen hopen, Mevrouw, Mijne Heeren, dat gij met haar van meening zult zijn dat de tijd gekomen is om, in de plaats van een wet die geen toepassing meer vindt, een edelmoedige wet te stellen, die de beste gevolgen hebben kan.

De Minister van Justitie,

François BOVESSE.

PROJET DE LOI

LEOPOLD III,

Roi des Belges,

A tous présents et à venir, SALUT !

Sur la proposition de Notre Ministre de la Justice,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre Ministre de la Justice est chargé de présenter en Notre Nom, aux délibérations des Chambres législatives, le projet de loi dont la teneur suit :

ARTICLE UNIQUE.

Les articles 343 à 370 du code civil sont remplacés par les dispositions suivantes qui formeront le titre VIII du livre Ier de ce Code sous l'intitulé « De l'adoption ».

SECTION I. — *De l'adoption et de ses effets.*

Article 343. — L'adoption ne peut avoir lieu que s'il y a de justes motifs et si elle présente des avantages pour l'adopté.

WETSONTWERP

LEOPOLD III,

Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, HEIL !

Op voorstel van Onzen Minister van Justitie,

WIJ HEBBEN BESLOTEN EN WIJ BESLUITEN :

Onze Minister van Justitie is gelast in Onzen Naam bij de Wetgevende Kamers het wetsontwerp aan te bieden waarvan de inhoud volgt :

EENIG ARTIKEL.

De artikelen 343 tot 370 van het Burgerlijk Wetboek worden vervangen door de volgende bepalingen welke Titel VIII van Boek I van dat Wetboek, onder de benaming « Aanneming van een kind » zullen uitmaken.

AFDEELING I. — *De aanneming en haar gevolgen.*

Artikel 343. — Aanneming kan niet geschieden tenzij er billijke redenen bestaan en de aanneming voor het aangenomen kind voordeelen oplevert.

Article 344. — L'adoption n'est permise qu'aux personnes âgées de plus de 40 ans, qui n'ont pas de descendant légitime et qui ont au moins 15 ans de plus que les individus qu'elles se proposent d'adopter.

Article 345. — Nul ne peut être adopté par plusieurs si ce n'est par deux époux.

Nul époux ne peut adopter qu'avec le consentement de l'autre époux, à moins que celui-ci ne soit déclaré absent ou qu'il n'y ait séparation de corps.

Nul époux ne peut être adopté qu'avec le consentement de l'autre époux à moins que celui-ci ne soit dans l'impossibilité de manifester son consentement ou ne soit déclaré absent ou qu'il n'y ait séparation de corps.

Article 346. — Si la personne à adopter est mineure et a encore ses père et mère, ceux-ci doivent consentir l'un et l'autre à l'adoption.

Si l'un des deux est décédé ou dans l'impossibilité de manifester sa volonté, ou s'il est absent, le consentement de l'autre suffit.

Si le mineur n'a plus ni père ni mère, ou s'ils sont dans l'impossibilité de manifester leur volonté, ou s'ils sont absents, le consentement est donné par le conseil de famille.

Article 347. — L'adoption confère le nom de l'adoptant à l'adopté, en l'ajoutant au nom propre de ce dernier. Si l'adoptant et l'adopté ont le même nom patronymique, aucune modification n'est apportée au nom de l'adopté.

Si l'adopté est un enfant naturel non reconnu, le nom de l'adoptant peut, par l'acte même de l'adoption et du consentement des parties, lui être conféré purement et simplement, sans être ajouté à son propre nom.

Article 348. — L'adopté reste dans sa famille naturelle et y conserve tous ses droits et toutes ses obligations. Néanmoins, l'adoptant est seul investi, à l'égard de l'adopté, des droits de la puissance paternelle, y compris notamment le droit d'émanciper l'adopté, de consentir à son mariage, de l'autoriser à faire le commerce et d'administrer ses biens durant sa minorité.

Si l'adoption a été faite par deux époux, les droits, indiqués à l'alinéa précédent, sont exercés conformément aux règles applicables aux père et mère légitimes.

En cas d'interdiction, d'absence déclarée ou de décès de l'adoptant, survenus pendant la minorité de l'adopté, la puissance paternelle revient de plein droit aux ascendants de celui-ci.

Le lien de parenté résultant de l'adoption s'étend aux descendants légitimes de l'adopté.

Article 349. — La reconnaissance ou la légitimation

Artikel 344. — Aanneming is niet toegelaten dan aan personen die meer dan 40 jaar oud zijn, die geen wettig afstammeling hebben, en die ten minste 15 jaar ouder zijn dan die welke zij voornemens zijn als kind aan te nemen.

Artikel 345. — Niemand kan door meer dan een persoon, tenzij door twee echtgenooten, worden aangenomen.

Een echtgenoot kan niemand als kind aannemen tenzij met de toestemming van den anderen echtgenoot, behalve indien deze afwezig verklaard is of indien de echtgenooten van tafel en bed gescheiden zijn.

Een echtgenoot kan niet als kind aangenomen worden tenzij met de toestemming van den anderen echtgenoot, behalve indien deze in de onmogelijkheid is om van zijn toestemming te doen blijken of indien hij afwezig verklaard is of indien de echtgenooten van tafel en bed gescheiden zijn.

Artikel 346. — Indien de aan te nemen persoon minderjarig is en nog zijn vader en zijn moeder heeft, moeten deze beiden in de aanneming toestemmen.

Is een van beiden overleden of in de onmogelijkheid van zijn wil te doen blijken, of is hij afwezig, dan volstaat de toestemming van den andere.

Heeft de minderjarige vader noch moeder meer, of zijn deze in de onmogelijkheid van hun wil te doen blijken, of zijn zij afwezig dan wordt de toestemming door den familieraad gegeven.

Artikel 347. — Door de aanneming bekomt het aangenomen kind den naam van den aannemenden persoon, deze naam wordt aan den eigen naam van het kind toegevoegd. Indien de aannemende persoon en het aangenomen kind denzelfden familienaam hebben, wordt aan den naam van het aangenomen kind geen wijziging toegebracht.

Is het aangenomen kind een niet erkend natuurlijk kind, dan kan het door de akte van aanneming zelf en met de toestemming van de partijen gewoonweg den naam van den aannemenden persoon bekomen, zonder dat die aan zijn eigen naam toegevoegd wordt.

Artikel 348. — Het aangenomen kind blijft in zijn oorspronkelijke familie en behoudt er al zijn rechten en verplichtingen. Nochtans is de aannemende persoon ten opzichte van het aangenomen kind alleen met de rechten van de ouderlijke macht bekleed, met inbegrip onder meer van het recht het aangenomen kind te ontvoogden, toe te stemmen in zijn huwelijk, het er toe te machtigen handel te drijven en zijne goederen te beheeren tijdens zijne minderjarigheid.

Werd de aanneming door twee echtgenooten gedaan, dan worden de in de vorige alinea aangeduide rechten uitgeoefend overeenkomstig de regelen die op den wettigen vader en de wettige moeder van toepassing zijn.

In geval van ontzetting, verklaarde afwezigheid of overlijden van den aannemenden persoon, voorgekomen tijdens de minderjarigheid van het aangenomen kind, komt de ouderlijke macht van rechtswege toe aan de bloedverwanten in de opgaande linie van bedoeld kind.

De band van verwantschap, die uit de aanneming ontstaat, strekt zich uit tot de wettige afstammelingen van het aangenomen kind.

Artikel 349. — De erkenning of de wettiging van een na-

d'un enfant naturel, faite postérieurement à l'homologation de l'adoption de cet enfant, laisse subsister cette dernière avec tous ses effets.

Article 350. — Le mariage est prohibé entre l'adoptant, l'adopté et ses descendants;

Entre l'adopté et le conjoint de l'adoptant et, réciproquement, entre l'adoptant et le conjoint de l'adopté;

Entre les enfants adoptifs d'un même adoptant;

Entre l'adopté et les enfants qui pourraient survenir à l'adoptant.

Ces deux dernières prohibitions peuvent être levées par le Roi pour des causes graves.

Articles 351. — L'adoptant doit des aliments à l'adopté et à ses descendants légitimes s'ils sont dans le besoin.

L'adopté et ses descendants légitimes doivent des aliments à l'adoptant s'il est dans le besoin. Si l'adopté meurt sans laisser de descendant légitime, sa succession est tenue envers l'adoptant qui, lors de ce décès, se trouve dans le besoin, d'une obligation alimentaire dont les effets sont réglés par les trois derniers paragraphes de l'article 205.

L'obligation de fournir des aliments continue d'exister entre l'adopté et ses père et mère. Cependant, les père et mère de l'adopté ne sont tenus de lui fournir des aliments que s'il ne peut les obtenir de l'adoptant.

Article 352. — L'adopté et ses descendants légitimes n'acquiescent aucun droit de succession sur les biens des parents de l'adoptant.

Mais ils ont sur la succession de l'adoptant les mêmes droits que ceux qu'y auraient un enfant ou les descendants légitimes.

Article 353. — La naissance d'un enfant de l'adoptant, postérieure à l'homologation de l'adoption, est sans effet sur celle-ci.

Article 354. — Si l'adopté meurt sans descendants légitimes, les choses données par l'adoptant ou recueillies dans sa succession, et qui existeront en nature lors du décès de l'adopté, retourneront à l'adoptant ou à ses descendants, à la charge de contribuer aux dettes, et sans préjudice des droits des tiers. Le surplus des biens de l'adopté appartiendra à ses propres parents; et ceux-ci exclueront toujours, pour les objets même spécifiés au présent article tous héritiers de l'adoptant autres que ses descendants.

Article 355. — Si du vivant de l'adoptant, et après le décès de l'adopté, les enfants ou descendants laissés par celui-ci, meurent eux-mêmes sans postérité, l'adoptant succédera aux choses par lui données, comme il est dit en l'article précédent; mais ce droit sera inhérent à la personne

tuurlijk kind, die na de bekrachtiging van de aanneming van dit kind geschied is, laat die aanneming met al haar gevolgen bestaan.

Artikel 350. — Het huwelijk is verboden tusschen den aannemenden persoon, het aangenomen kind en zijn afstammelingen;

Tusschen het aangenomen kind en den echtgenoot van den aannemenden persoon en, omgekeerd, tusschen den aannemenden persoon en den echtgenoot van het aangenomen kind;

Tusschen de aangenomen kinderen van eenzelfde aannemenden persoon;

Tusschen het aangenomen kind en de kinderen die de aannemende persoon mocht krijgen.

Die laatste twee verbodsbepalingen kunnen door den Koning om gewichtige redenen opgeheven worden.

Artikel 351. — De aannemende persoon is onderhoud verschuldigd aan het aangenomen kind en zijn wettige afstammelingen, indien zij in nood verkeerden.

Het aangenomen kind en zijn wettige afstammelingen zijn onderhoud verschuldigd aan den aannemenden persoon indien hij in nood verkeert. Indien het aangenomen kind zonder wettige afstammelingen sterft, is zijn nalatenschap aan den aannemenden persoon, die ten tijde van dit overlijden in nood verkeert, onderhoud verschuldigd; de gevolgen van deze verplichting zijn geregeld door de laatste drie paragrafen van artikel 205.

De verplichting onderhoud uit te keeren blijft bestaan tusschen het aangenomen kind en zijn vader en moeder. Nochtans zijn de vader en de moeder van het aangenomen kind hem slechts onderhoud verschuldigd indien het er geen van den aannemenden persoon bekomen kan.

Artikel 352. — Het aangenomen kind en zijn wettige afstammelingen verkrijgen geen recht van erfopvolging op de goederen van de bloedverwanten van den aannemenden persoon.

Maar zij hebben op de nalatenschap van den aannemenden persoon dezelfde rechten als een kind of de wettige afstammelingen daarop zouden hebben.

Artikel 353. — De geboorte van een kind van den aannemenden persoon, na de bekrachtiging van de aanneming, is zonder gevolg op die aanneming.

Artikel 354. — Indien het aangenomen kind zonder wettige afstammelingen sterft, gaan de zaken, die door den aannemenden persoon geschonken of uit zijn nalatenschap verkregen werden en die bij het overlijden van het aangenomen kind in natura bestaan, terug naar den aannemenden persoon of naar zijn afstammelingen, onder verplichting om in de schulden bij te dragen en onverminderd de rechten van derden. De overige goederen van het aangenomen kind behooren aan zijn eigen bloedverwanten, en deze laatsten sluiten steeds alle erfgenamen van den aannemenden persoon, behalve diens afstammelingen uit, ten opzichte van de zelfs bij dit artikel bepaalde voorwerpen.

Artikel 355. — Mochten, tijdens het leven van den aannemenden persoon en na het overlijden van het aangenomen kind, de door dit laatste nagelaten kinderen of afstammelingen zelf sterven zonder nakomelingschap, dan erft de aannemende persoon de door hem geschonken zaken, zooals

de l'adoptant, et non transmissible à ses héritiers, même en ligne descendante.

SECTION II. — *Des formes de l'adoption.*

Article 356. — La personne qui se propose d'adopter et celle qui veut être adoptée, si elle est majeure, ou si, même mineure, elle a atteint l'âge de 16 ans, se présenteront devant le juge de paix du domicile de l'adoptant ou devant un notaire pour y passer acte de leurs consentements respectifs. Si l'adopté a moins de 16 ans, l'acte est passé en son nom par son représentant légal.

Le consentement des père et mère, celui du conjoint de l'adopté et celui du conjoint de l'adoptant, sont donnés dans l'acte même d'adoption ou par acte authentique séparé devant notaire ou devant le juge de paix de leur domicile respectif.

Article 357. — L'acte d'adoption doit être soumis à l'homologation du tribunal de première instance du domicile de l'adoptant. A cet effet, une expédition de l'acte ou de chacun des actes dressés conformément à l'article précédent est remise par la partie la plus diligente au Procureur du Roi.

Si l'adoptant est domicilié à l'étranger, le Procureur du Roi et le tribunal de première instance de Bruxelles sont compétents.

Article 358. — Le tribunal, réuni en la Chambre du conseil, après s'être procuré tous renseignements utiles, vérifie si les conditions requises par la loi sont remplies.

Article 359. — Après avoir entendu le Procureur du Roi, l'adoptant et l'adopté ou son représentant légal, ou ces derniers dûment appelés, le tribunal prononce, sans énoncer de motifs, en ces termes : « L'adoption est » ou « l'adoption n'est pas homologuée ».

Le jugement est prononcé à l'audience publique. S'il homologue l'adoption et n'est pas frappé d'appel, il est inséré par extrait au *Moniteur*.

Article 360. — Si le jugement homologue l'adoption, le Procureur du Roi peut, dans les 30 jours du prononcé, interjeter appel de ce jugement.

Dans le même délai, l'adoptant et l'adopté peuvent conjointement interjeter appel du jugement disant que l'adoption n'est pas homologuée.

L'appel est interjeté par requête conformément à l'article 858 du code de procédure civile.

Article 361. — La Cour d'appel instruit dans les mêmes formes que le tribunal de première instance et prononce, sans énoncer de motifs : « Le jugement est confirmé »

in het vorig artikel gezegd is; doch dit recht is eigen aan den aannemenden persoon en kan niet overgaan op zijn erfgenamen, zelfs in de nederdalende linie.

AFDEELING II. — *Rechtsvormen van de aanneming.*

Artikel 356. — Hij, die voornemens is iemand als kind aan te nemen, en hij die verlangt als kind aangenomen te worden ingeval hij meerderjarig is, of zelfs ingeval hij minderjarig is maar den leeftijd van 16 jaar bereikt heeft, verschijnen vóór den vrederechter van de woonplaats van den aannemenden persoon of vóór een notaris om er de akte van hun wederzijdsche toestemming te doen opmaken. Is het aangenomen kind minder dan 16 jaar oud, dan wordt de akte in zijn naam, door zijn wettelijken vertegenwoordiger opgemaakt.

De toestemming van den vader en de moeder, die van den echtgenoot van het aangenomen kind en die van den echtgenoot van den aannemenden persoon, worden gegeven in de akte van aanneming zelf of bij afzonderlijke authentieke akte vóór den notaris of den vrederechter van hun onderscheiden woonplaats.

Artikel 357. — De akte van aanneming moet ter bekrachtiging voorgelegd worden aan de rechtbank van eersten aanleg van de woonplaats van den aannemenden persoon. Te dien einde wordt door de meest gereede partij een uitgifte van die akte of van ieder der overeenkomstig het vorig artikel opgemaakte akten, aan den Procureur des Konings bezorgd.

Heeft de aannemende persoon zijn woonplaats in het buitenland, dan zijn de Procureur des Konings en de rechtbank van eersten aanleg te Brussel bevoegd.

Artikel 358. — De rechtbank, vergaderd in de raadkamer, na de behoorlijke inlichtingen te hebben ingewonnen, ziet na of de door de wet vereischte voorwaarden vervuld zijn.

Artikel 359. — De rechtbank, na den Procureur des Konings, den aannemenden persoon en het aangenomen kind of zijn wettelijken vertegenwoordiger te hebben gehoord, of deze laatsten behoorlijk opgeroepen, doet, zonder opgave van redenen, uitspraak in de volgende bewoordingen : « de aanneming is » of « de aanneming is niet bekrachtigd ».

Het vonnis wordt in openbare terechtzitting uitgesproken. Indien het de aanneming bekrachtigt en geen beroep er tegen wordt ingesteld, wordt het bij uittreksel in het *Staatsblad* bekendgemaakt.

Artikel 360. — Indien het vonnis de aanneming bekrachtigt, kan de Procureur des Konings, binnen 30 dagen na de uitspraak, tegen dit vonnis beroep instellen.

Binnen denzelfden termijn, kunnen de aannemende persoon en het aangenomen kind gezamenlijk beroep instellen tegen het vonnis waarbij gezegd wordt dat de aanneming niet bekrachtigd is.

Het beroep wordt, overeenkomstig artikel 858 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering, door middel van een verzoekschrift ingesteld.

Artikel 361. — Het Hof van Beroep doet het onderzoek in dezelfde vormen als geschied is voor de rechtbank van eersten aanleg, en zonder opgave van redenen, doet het de vol-

ou « le jugement est réformé »; « en conséquence, l'adoption est » ou « l'adoption n'est pas homologuée ».

L'arrêt est prononcé à l'audience publique. S'il homologue l'adoption, il est inséré par extrait au *Moniteur*.

Article 362. — Dans les quatre mois qui suivent le jour du prononcé du jugement ou de l'arrêt d'homologation, le jugement, s'il n'est pas frappé d'appel, ou l'arrêt, et l'acte d'adoption sont transcrits, à la requête de l'une des parties, sur le registre de l'état civil du lieu ou l'adoptant est domicilié.

Si l'adoptant est domicilié à l'étranger, la transcription est faite sur le registre de l'état civil du premier district de Bruxelles.

A défaut de l'accomplissement de cette formalité dans le délai prescrit, l'adoption est sans effet.

Mention de l'acte et du jugement ou de l'arrêt transcrits est faite en marge de l'acte de naissance de l'adopté et, éventuellement, de l'acte de mariage de celui-ci et des actes intéressant l'état civil de ses descendants légitimes nés avant l'adoption.

Article 363. — Si l'adoptant meurt après l'acte d'adoption mais avant le prononcé du jugement ou de l'arrêt d'homologation, l'instruction est continuée à la diligence de l'adopté et l'adoption est homologuée, s'il y a lieu.

Les ayants-droit à la succession de l'adoptant peuvent remettre au ministère public tous mémoires et observations.

Article 364. — L'adoption homologuée par une décision transcrite conformément à l'article 362 produit ses effets à partir de l'acte prévu par l'article 356.

Article 365. — La révocation de l'adoption peut, pour des motifs très graves, être prononcée sur la demande de l'adoptant ou sur celle de l'adopté.

L'action en révocation est, sous les réserves ci-après, introduite, instruite et jugée conformément aux règles ordinaires de procédure et de compétence.

Si le défendeur est domicilié à l'étranger, le tribunal de première instance de Bruxelles est compétent.

Le ministère public est toujours entendu. Le jugement est, dans tous les cas, susceptible d'appel tant pour le ministère public que pour les parties. Le délai d'appel et celui du pourvoi en cassation sont chacun réduits à un mois.

Le dispositif de la décision coulée en force de chose jugée, qui révoque une adoption, est inséré par extrait au *Moniteur*.

Dans les 30 jours qui suivent cette insertion, la décision est transcrite conformément à l'alinéa 1er de l'article 362.

gende uitspraak: « het vonnis wordt bevestigd » of « het vonnis wordt te niet gedaan »; « bijgevolg is de aanneming bekrachtigd » of « is de aanneming niet bekrachtigd ».

Het arrest wordt in openbare terechtzitting uitgesproken. Indien het de aanneming bekrachtigd, wordt het bij uittreksel, in het *Staatsblad*, bekendgemaakt.

Artikel 362. — Binnen vier maanden na den dag van de uitspraak van het vonnis of van het arrest van bekrachtiging, worden dit vonnis, indien geen beroep er tegen ingesteld is, of het arrest en de akte van aanneming, op de vordering van de eene of de andere partij, overgeschreven in het register van den burgerlijken stand van de plaats waar de aannemende persoon zijn woonplaats heeft.

Heeft de aannemende persoon zijn woonplaats in het buitenland, dan wordt bedoelde inschrijving gedaan in het register van den burgerlijken stand van het eerste distrikt van Brussel.

Wordt die formaliteit binnen den voorgeschreven termijn niet vervuld, dan blijft de aanneming zonder gevolg.

Melding van de overgeschreven akte en van het overgeschreven vonnis of arrest wordt gemaakt op den rand van de akte van geboorte van het aangenomen kind, en, eventueel, van de akte van huwelijk van het aangenomen kind, evenals van de akten die betrekking hebben op den burgerlijken stand van zijne, vóór de aanneming geboren, wettige afstammelingen.

Artikel 363. — Indien de aannemende persoon sterft na het opmaken van de akte van aanneming, maar vóór de uitspraak van het vonnis of van het arrest van bekrachtiging, wordt het onderzoek op aanzek van het aangenomen kind voortgezet en de aanneming wordt bekrachtigd indien er toe aanleiding bestaat.

De rechthebbenden op de nalatenschap van den aannemenden persoon, kunnen aan het openbaar ministerie alle verzoekschriften en opmerkingen bezorgen.

Artikel 364. — De aanneming bekrachtigd door een overeenkomstig artikel 362 overgeschreven beschikking, heeft haar uitwerking zoedra de bij artikel 356 voorziene akte is opgemaakt.

Artikel 365. — De herroeping van de aanneming kan, om zeer gewichtige redenen, op verzoek van den aannemenden persoon of op dat van het aangenomen kind uitgesproken worden.

De vordering tot herroeping wordt onder het hiernavolgend voorbehoud ingesteld, behandeld en gevonnist overeenkomstig de gewone regelen van rechtspleging en bevoegdheid.

Heeft de verweerder zijn woonplaats in het buitenland, dan is de rechtbank van eersten aanleg te Brussel bevoegd.

Het openbaar ministerie wordt altijd gehoord. Het vonnis is, in alle gevallen, zoowel voor het Openbaar ministerie als voor de partijen, vatbaar voor beroep. De termijn van beroep en die van voorziening in verbreking zijn ieder tot een maand beperkt.

Het beschikkend gedeelte van de in kracht van gewijsde gegane beschikking tot herroeping van een aanneming, wordt bij uittreksel in het *Staatsblad* bekendgemaakt.

Binnen 30 dagen na die bekendmaking, wordt de beschikking, overeenkomstig de 1° alinea van artikel 362,

A défaut de l'accomplissement de cette formalité dans le délai prescrit, la révocation est sans effet.

Mention de la décision transcrite est faite en marge de l'acte d'adoption et des actes énumérés dans le dernier alinéa de l'article 362.

Article 366. — La révocation prononcée par une décision transcrite conformément à l'article précédent fait, à partir de l'acte introductif d'instance, cesser tous les effets de l'adoption.

Toutefois les articles 350, 354 et 355 restent applicables nonobstant la révocation de l'adoption.

Article 367. — Les dispositions pénales et celles de la loi du 15 mai 1912 sur la protection de l'enfance, applicables aux ascendants et descendants légitimes, sont applicables à l'adoptant, à l'adopté et à ses descendants légitimes.

Dispositions transitoires.

§ 1. — Les modifications apportées par les articles 353 à 366 aux dispositions antérieures du Code civil ne sont pas applicables aux adoptions admises par arrêt de la Cour d'appel avant le jour de la mise en vigueur de la présente loi.

Toutefois, les dispositions de l'article 362 nouveau sont applicables si les inscriptions prévues par les dispositions de l'article 359 ancien n'ont pas encore été accomplies.

§ 2. — Les articles 365 à 370 anciens du Code civil restent applicables aux tutelles officieuses existant avant l'entrée en vigueur de la présente loi.

Donné à Bruxelles, le 15 décembre 1934.

overgeschreven. Wordt die formaliteit binnen den voorgeschreven termijn niet vervuld, dan blijft de herroeping zonder gevolg.

Melding van de overgeschreven beschikking wordt gemaakt op den rand van de akte van anneming en van de in de laatste alinea van artikel 362 opgesomde akten.

Artikel 366. — De herroeping uitgesproken bij een overeenkomstig het vorig artikel overgeschreven beschikking, doet met ingang van de akte tot inleiding van het geding, al de gevolgen van de aanneming ophouden.

Nochtans blijven de artikelen 350, 354 en 355 niettegenstaande de herroeping van de aanneming, van toepassing.

Artikel 367. — De strafrechtelijke bepalingen en die van de wet van 15 Mei 1912 op de kinderbescherming, welke van toepassing zijn op de wettige bloedverwanten in de opgaande linie en in de nederdalende linie, zijn van toepassing op den aannemenden persoon, op het aangenomen kind en op zijn wettige afstammelingen.

Overgangsbepalingen.

§ 1. — De wijzigingen door de artikelen 356 tot 366 aangebracht aan de vroegere bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, zijn niet van toepassing op de aannemingen welke bij arrest van het Hof van Beroep toegestaan werden vóór den dag van het inwerking treden van deze wet.

Nochtans zijn de bepalingen van het nieuwe artikel 362 van toepassing, wanneer de door de bepalingen van het vroegere artikel 359 voorziene inschrijvingen nog niet gedaan werden.

§ 2. — De vroegere artikelen 365 tot 370 van het Burgerlijk Wetboek blijven van toepassing op de dienstwillige voogdijschappen die bestonden vóór het van kracht worden van deze wet.

Gegeven te Brussel, den 15ⁿ December 1934.

LEOPOLD.

PAR LE ROI :

Le Ministre de la Justice,

VAN 'S KONINGS WEGE :

De Minister van Justitie,

Fr. BOVESSE.